Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle

HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE ERÄIDEN TERVEYDEN- JA SAIRAANHOIDON HENKILÖSTÖRYHMIEN SEKÄ ELÄINLÄÄKÄREIDEN YHTEISISTÄ POHJOISMAISISTA TYÖMARKKINOISTA POHJOISMAIDEN VÄLILLÄ TEHDYN SOPIMUKSEN MUUTTAMISESTA TEHDYN SOPIMUKSEN HYVÄKSYMISEKSI JA VOIMAANSAATTAMISEKSI SEKÄ LAEIKSI TERVEYDENHUOLLON AMMATTIHENKILÖISTÄ ANNETUN LAIN 3 §:N JA ELÄINLÄÄKÄRINAMMATIN HARJOITTAMISESTA ANNETUN LAIN 4 §:N MUUTTAMISESTA (HE 65/2019 VP)

Muutoksen merkitys eläinlääkärin ammattipätevyyden tunnustamiseen

Otsikossa mainitun muutossopimuksen hyväksyminen ja voimaansaattaminen merkitsisi, että eläinlääkärinammatti poistuisi sopimuksen piiristä. Esitykseen sisältyy ehdotus laiksi, jolla eläinlääkärinammatin harjoittamisesta annetun lain 4 §:stä kumottaisiin pohjoismaiseen sopimukseen viittaavat säännökset. Mainittu laki kuuluu maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalaan.

Lain voimassa oleva 4 § koskee sekä EU-lainsäädäntöön että pohjoismaiseen sopimukseen perustuvaa eläinlääkäriksi laillistamista. Pykälän mukaan Pohjoismaan kansalainen on voinut saada oikeuden toimia laillistettuna eläinlääkärinä Suomessa ns. automaattisen tunnustamisen periaatteen mukaisesti ilman lisävaatimuksia sillä perusteella, että toinen Pohjoismaa on myöntänyt henkilölle ammatinharjoittamisoikeuden.

Muutoksen jälkeen Pohjoismaiden kansalaiset olisivat samassa asemassa kuin muiden EU- ja ETA-valtioiden kansalaiset. Heidän *muussa EU- tai ETA-valtiossa kuin Suomessa* hankkiman eläinlääkärin ammattipätevyyden tunnustamiseen, joka *täyttää eläinlääkärikoulutusta koskevat direktiivin 2005/36/EY vähimmäisvaatimukset*, sovellettaisiin pykälän 1 momenttia. Tähän liittyy myös automaattisen tunnustamisen periaate, joten henkilöiden oikeusasema ei näissä tapauksissa muuttuisi.

Kolmannessa maassa hankitun eläinlääkärin ammattipätevyyden tunnustamiseen sekä sellaisen *muussa EU- tai ETA-valtiossa kuin Suomessa* hankitun ammattipätevyyden tunnustamiseen, joka *ei täytä eläinlääkärikoulutuksen vähimmäisvaatimuksia*, sovellettaisiin muutoksen jälkeen joko pykälän 4 momentin mukaista yleistä tunnustamisjärjestelmää tai lain 5 §:ää. Näissä tapauksissa ammattipätevyyden tunnustamisessa varmistetaan ammattitaidon riittävyys tarvittaessa lisävaatimuksilla. Yleinen tunnustamisjärjestelmä soveltuisi kolmansissa maissa kouluttautuneisiin, jos henkilö täyttäisi direktiivin vaatimuksen vähintään kolme vuotta kestäneestä ammatin harjoittamisesta ammattipätevyyden aiemmin tunnustaneessa EU- tai ETA-valtiossa.

Pykälään tehtäisiin myös teknisluonteiset muutokset, jotka johtuvat Elintarviketurvallisuusviraston tehtävien siirtymisestä 1.1.2019 perustetulle Ruokavirastolle. Lisäksi maininnat Euroopan yhteisöstä muutettaisiin Euroopan unionia koskeviksi maininnoiksi. Lakiin ehdotetun siirtymäsäännöksen mukaan laki ei vaikuttaisi ennen sen voimaantuloa pohjoismaisen sopimuksen perusteella myönnettyyn oikeuteen toimia laillistettuna eläinlääkärinä.

Maa- ja metsätalousministeriön kanta esitykseen

Maa- ja metsätalousministeriö katsoo, että pohjoismainen sopimus on pitkälti merkityksetön eläinlääkäreiden laillistamisjärjestelmän kannalta, sillä ammattipätevyyden tunnustamista koskeva direktiivi turvaa Pohjoismaiden kansalaisille pääosin vastaavat ammatin vastavuoroiseen tunnustamiseen liittyvät oikeudet kuin sopimuskin. Grönlannin ja Färsaarten itsehallinnollista asemaa ei myöskään ole tarpeen ottaa huomioon eläinlääkäripätevyyksien tunnustamisjärjestelmässä, sillä näillä alueilla ei kouluteta eläinlääkäreitä.

Sopimuksen ja direktiivin välillä olevat vähäiset erot ovat merkinneet, että pieni joukko eläinlääkäreitä on vuosien mittaan hyötynyt sopimuksesta saadessaan sitä kautta automaattisen tunnustamisen sellaiselle ammattipätevyydelle, joka ei täytä direktiivin mukaisia koulutuksen vähimmäisvaatimuksia. Eniten sopimuksen suomaa parempaa oikeutta hyödynsivät Itä-Euroopan maissa opiskelleet Suomen kansalaiset silloin, kun opiskelumaiden koulutus ei vielä kuulunut direktiivin mukaisen harmonisoinnin piiriin. Henkilöt siis hakivat laillistusta ensimmäisenä siinä Pohjoismaassa, joka tunnusti kyseisen koulutuksen joko ilman lisävaatimuksia tai asetti vähäisimmät lisävaatimukset, ja heti laillistuksen saatuaan hakivat laillistusta Suomen viranomaisilta pohjoismaisen sopimuksen perusteella.

Nykyisin sopimuksesta hyötyvien henkilöiden määrä on hyvin vähäinen. Koska Suomen kansallinen eläinlääkäreiden laillistamista koskeva lainsäädäntö maa- ja metsätalousministeriön näkemyksen mukaan riittävällä tavalla turvaa henkilöiden mahdollisuuden päästä harjoittamaan eläinlääkärinammattia Suomessa, ministeriö ei näe sopimuksen säilyttämiselle eläinlääkäreiden osalta riittäviä perusteita. Lisävaatimukset niille henkilöille, joiden koulutus ei täytä direktiivin vähimmäisvaatimuksia, on asetettu mm. elintarviketurvallisuuden korkean tason varmistamiseksi, eikä voi olla itsetarkoitus, että nämä vaatimukset vältettäisiin pelkästään henkilön kansalaisuuden perusteella.

Maa- ja metsätalousministeriö kannattaa ehdotuksia sopimuksen muuttamista koskevan sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi sekä eläinlääkärinammatin harjoittamisesta annettuun lakiin ehdotettuja muutoksia.

Osastopäällikkö Minna-Mari Kaila

Lainsäädäntöneuvos Johanna Wallius